

Maria Bernacka - Siemion

Streszczenie najistotniejszych zagadnień pracy doktorskiej pt.: " Pojęcie czasu i jego znaczenie w prawie karnym materialnym" napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Andrzeja Zolla

Celem powstałego opracowania jest wszechstronna analiza pojęcia czasu pojawiającego się na gruncie prawa karnego materialnego, w kontekście jego wieloaspektowości i złożoności oraz praktycznego wpływu na rozumienie poszczególnych instytucji prawokarnych. Głównym założeniem pracy było ukazanie jaki faktyczny wpływ ma to, jedynie z pozoru oczywiste, zagadnienie na proces szeroko pojętej metodyki karnej a także ukazanie jego spektrum w kontekście wzajemnego oddziaływania poszczególnych konstrukcji normatywnych. Umiejętne zdekodowanie ujęć czasowych, często występujących w obrębie tekstu prawnego w sposób domyślny czy niedookreślony, ma zasadniczy wpływ na rozumienie a co za tym idzie, na prawidłowe stosowanie poszczególnych instytucji na gruncie prawa karnego. Zadanie to jest o tyle utrudnione, iż wielokrotnie sam ustawodawca operuje pojęciami czasowymi w sposób nieprecyzyjny, co powodować może rozbieżne ich definiowanie na gruncie nie tyle językowym co celowościowym. Okoliczność ta nie pozostaje bez istotnego wpływu na praktykę. Założeniem niniejszego opracowania jest analiza tych najbardziej dyskusyjnych kwestii oraz propozycja ich rozwiązań interpretacyjnych oraz systemowych, zwłaszcza w odniesieniu do praktyki właśnie. Pod tym kątem dokonano analizy poszczególnych zagadnień czasowych, występujących na gruncie prawa karnego materialnego w łącznie XIV rozdziałach. Rozdział I poświęcono omówieniu przede wszystkim kwestii zasadniczych związanych z czasem popełnienia czynu zabronionego w kontekście art. 6 § 1 k.k., art. 1 § 1 k.k. / zasada nierektywności /, rozumieniu i wzajemnej korelacji pojęć: czas popełnienia czynu, czas popełnienia czynu zabronionego, czas popełnienia przestępstwa oraz omówiono reguły intertemporalne związane ze zmianą normatywną / art. 4 k.k. / .W rozdziale II podjęto temat znamion czasowych czynu zabronionego

występujących po stronie podmiotowej jak i przedmiotowej. W tym kontekście omówiono również szczególną odpowiedzialność osób współdziałających za czyn popełniony przez osobę posiadającą czasowe znamię podmiotowe / art. 21 § 2 k.k. / , jak również szczególną odpowiedzialność gwaranta / art. 2 k.k. / wynikającą z czasu popełnienia czynu zabronionego o charakterze skutkowym z zaniechania.

Rozdział III poświęcono kwestii czasu popełnienia czynu zabronionego w wypadku czynów rozciągniętych w czasie / przestępstwa trwałe, wieloczynowe , czyn ciągły - art. 12 k.k. - ze szczególnym uwzględnieniem znamienia " krótkie odstępy czasu " , / . Tematem rozdziału IV została kwestia związana z czasem popełnienia czynu zabronionego a czasem nastąpienia skutku w przypadku przestępstw przede wszystkim materialnych ale i formalnych. W rozdziale V podjęto zagadnienie dotyczące czasu popełnienia czynu zabronionego w wypadku sprawczych i niesprawczych form zjawiskowych / art. 18 k.k. / . Kwestię tę powiązano z omówieniem czasowego rozgraniczenia postaci przestępczego współdziałania, pomocnictwa, podżegania od poplecznictwa i paserstwa . Rozdział VI poświęcony został formom stadialnym czynu zabronionego w kontekście czasowej dynamiki czynu i czasowych rozgraniczeń etapów realizacji czynu zabronionego a więc zamiaru od karalnego przygotowania, usiłowania i w końcu dokonania . Przedmiotem rozdziału VII jest analiza zagadnienia związanego z czasowym zakreśleniem granic dla przyjęcia ekscesu ekstensywnego , rozpatrywanego w ramach kontratypu obrony koniecznej / art. 25 k.k. / . W rozdziale VIII skupiono się na analizie zagadnienia dotyczącego czasu popełnienia kolejnego przestępstwa i jego znaczenia w kontekście poszczególnych instytucji prawnokarnych :

- probacji / warunkowego umorzenia postępowania, warunkowego zawieszenia wykonania kary i warunkowego przedterminowego zwolnienia z odbywania reszty kary /
- recydywy jurydycznej / ogólnej i szczególnej w kontekście art. 64 § 1 i 64 § 2 k.k.
- kary łącznej oraz wyroku łącznego w kontekście art. 85 k.k. / zbieg przestępstw /
- ciągu przestępstw /art. 91 k.k./
- zatarcia skazania / art. 108 k.k. /

Tematyka rozdziału IX dotyczy omówienia kwestii wieku zarówno sprawcy jak i pokrzywdzonego w czasie czynu a także pojawiających się w związku z tym na gruncie ustawy karnej takich pojęć jak : dziecko, małoletni, małoletni poniżej lat 15, osoba poniżej 18 roku życia, sprawca, który nie ukończył 18 lat, młodociany. Szczegółnej analizie poddano też definicję ustawową młodocianego zawartą w art. 115 § 10 k.k., zwłaszcza w kontekście konstrukcji językowej opartej na elementach czasowych jak i wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się w odniesieniu do kwestii ukończenia przez takiego sprawcę 24 lat w czasie orzekania w pierwszej instancji.

W rozdziale X podjęto tematykę dotyczącą niepoczytalności i poczytalności ograniczonej sprawcy / art. 31 § 1 i 2 k.k. / w wypadku czynów rozciągniętych w czasie w sytuacji gdy stany zakłóceń psychicznych nie mają charakteru trwałego i nie pokrywają się z czasookresem realizacji znamion danego czynu zabronionego przez sprawcę.

Kolejny rozdział XI, poświęcony został instytucjom amnestii, abolicji i ułaskawienia w kontekście ich zasięgu czasowego. W rozdziale XII skupiono się na omówieniu kwestii upływu czasu i jego oddziaływania na ocenę społecznej szkodliwości / karygodności / czynu a także kontratypów pozaustawowych w sposób szczególnie uwarunkowanych przez elementy czasowe. Rozdział XIII poświęcono zagadnieniu upływu czasu w kontekście przedawnienia karalności przestępstw / art. 101 k.k., art. 102 k.k. / oraz przedawnienia wykonania kary / art. 103 k.k. / . Podjęto również temat czasowego spoczywania / art. 104 k.k. / i wyłączenia biegu przedawnienia / art. 105 k.k. /. Tematyką rozdziału XIV jest upływ czasu w świetle instytucji zatarcia skazania / art. 4 § 4 k.k., art. 76 k.k. , 106 k.k. , art. 107 k.k., art. 336 § 5 k.k., art. 337 k.k. / , przy czym podjęto także kwestię *lex specialis* - art. 106 a k.k. dotyczącą wyłączenia zatarcia skazania w stosunku do niektórych typów przestępstw.

Sporządzone według powyższego schematu opracowanie stanowi w swoim założeniu studium z zakresu prawa karnego materialnego, odnosi się jednakże również do zagadnień procesowych, konstytucyjnych jak również kryminologicznych.

Ze względu na przedmiot pracy, materiałem badawczym jest z jednej strony pewien zespół przepisów i norm prawnych objętych gałęzią prawa karnego , z drugiej strony -

poglądy nauki oraz orzecznictwa w zakresie których dokonuję badań porównawczych oraz analityczno - prawnych , starając się przede wszystkim uwypuklić wszelkie nieścisłości, wieloznaczności i rozbieżności leżące po stronie ustawodawcy, wskazując jak wpływać mogą one na różne rozumienie tekstu prawnego a w konsekwencji - jakie ma to przełożenie na praktykę, co stanowi dla mnie kwestię kluczową. Stosując w prowadzonych rozważaniach metodę opisową jak i analityczną w stosunku do osiągnięć doktryny oraz judykatury , prezentuje własne poglądy a co za tym idzie częstokroć również propozycje konkretnych zmian odnośnie aktualnie obowiązujących regulacji.

Janio Bemodo-Siemien